

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 3 Października v. s. 1823 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 25 września.

CESARZ JEGOMOŚĆ d. 9 września, o pół do trzeciej z południa, przybyciem Swojem uszczęśliwić rozoył miasto *Rostaw*; u rogatek spotkany był przez miejscowego Horodniczego. Mieszkańcy miasta, w uniesieniach radości, przeprowadzali MONARCHĘ do domu kupca *Sewerdina*, przygotowanego dla JEGO CESARSKIEY MOŚCI, gdzie także był spotkany przez Marszałka powiatu, Głowę miasta, i znakomitszych obywateli, którzy ohleb i sól ofiarowali, a CESARZ JEGOMOŚĆ łaskawem przyjęciem udarował. W pół godziny NAYJAŚNIEYSZY PAN, w pożądanym stanie zdrowia, wyjechał z *Rostawla* do osady woyskowej.

Od dnia 10 do 30go lipca r. t. z portu kronstadtzkiego wyszło 198 okrętów kupieckich, różnych narodów, z płodami rossyjskimi.

Kurs sankt-petersburski d. 21 wrześ.: dukat hollen: nowy 11 r. 50 kop.. Zmiana złota 2 r. 88 kop.: Zmiana srebra 2 r. 71½ kop.

Nieustający dochód kommissyi umorzenia dłu-
gow: 68 assygnacyami — 101½, 102 — } procentow
68 brzęcząca moneta — — — }
58 takż — — — — 84½

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 9 października.

(z *Kuryera Warszawskiego*.)

We wszystkich kościołach *Warszawy* już się odbyło lub w tych dniach odbędzie żałobne nabożeństwo za zmarłego Papieża *Piusa VII*.

Wczora przy obecności nader licznie zgromadzonego pobożnego ludu, odbyła się w rynku nowego miasta uroczysta processya z kościoła *XX*. Dominikanów, jako w święto *Rożanca*, który to obrząd oddawna trwa bez przerwy w stolicy Królestwa Polskiego.

Towarzystwo Króles. *Warszaw*. Przyjaciół nauk, wczora pierwszy raz odbyło zwykle centralne posiedzenie w swym nowym domu, już ukończonym, naprzeciw ś. *Krzyża*.

Xiąże *Maxymilian Jabłonowski* Senator *Kasz-telan*, powrócił do *Warszawy*.

We wsi *Kroszowie* w Obwodzie *Augustow*. dziedzicznej *JW. Karwowskich*, tego lata znaleziono na jednej słomie żyta 15 kłosów, wszystkie napełnione ziarnem.

Dowiadujemy się, iż dnia 10 sierpnia exekwowano w *Paryżu* na posiedzeniu towarzystwa zwanego *Société des Enfants d'Apolion*, złożonego z poetów, kompozytorów muzyków i t. p., nowy koncert na klarynet naszego rodaka *Kurpińskiego* w jego obecności; powszechne oklaski świadczyły, ile się podobał, a prezes towar. ofiarował *P. Kurpińskiemu* medal na znak, iż go towarzystwo przybrało za swego członka. Żalowano, iż nie mogąc dłużey bawić w *Paryżu* było mu niepodobnięstwem napisać jaką operę dla tamtejszego teatru, do czego najlepsi poeci ofiarowali mu pomoc. W tej chwili *Kurpiński* ma się znajdować w *Rzymie*.

Tancerze wielkiej opery paryskiej *Panna Hullin* i *Pan Ryszard*, zamówieni do teatru miasta *Moskwy*, przejeżdżali przez *Berlin*, gdzie na królewskim teatrze tańczyli kühakroś. Publicz-

ność berlińska przyjęła ich z oklaskami, a pisma publiczne bardzo chwala ich talent. W tych dniach mają przejeżdżać przez *Warszawę*.

PRUSSY.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*.)

Rozchodzą się tu takie szczegóły względem małżeństwa następcy tronu pruskiego z Xieźniczka *Elizą* bawarską.

Wybór osobisty Xiążęcia jest powodem tego związku; obiedwie rodziny królewskie potwierdziły go. Król pruski żądał, ażeby Xieźniczka *Eliza* przyjęła religią ewangelicką lub luterską. Xieźniczka już się do tego skłaniała, zwłaszcza, iż to było wyznanie Królowey jej matki; ale poselstwo pruskie przez długi czas usiłowało skłonić Oyca ś. do zezwolenia na tę odmianę wiary. Wtedy kanclerz państwa pruskiego Xiąże *Hardenberg*, udał się osobiście do *Rzymu* i tyle uzyskał, iż Papież przyobiecał nie sprzeciwiać się temu. Dwór bawarski obawiał się uzalania się swego duchowieństwa. Tym czasem wśród tego rozdwojenia rzeczy, nastąpił małżeński związek Xieźniczki *Leuchtenberskiej* z następcą tronu szwedzkiego. Małżeństwo to okazało, iż podobna wątpliwość może bydz rozwiązana bez odmiennienia religii. Zgodzono się więc na to, ażeby Xieźniczka *Eliza* została katoliczką, ale żeby jej dzieci wychowane były w religii protestanckiej. Przez związek ten, następca tronu zostaje szwagrem Cesarza *Austryackiego*, a tak trzy gabinety, austryacki, pruski i bawarski, będą mogły postępować jednym systematem, w okolicznościach tyczących się wewnętrznych stosunk w Niemiec.

NIEMCY.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*.)

Do *Lauzanny* d. 14 września przybyła Królowa *Szwedzka* z synem i córkami.

Donoszą z *Kopenhagi*, że 8 jenerałów szwedzkich wyzwało na pojedynek jenerała *Szwedels* Gubernatora *Norwegii*, a to z powodu obelżywych wyrazów. Odpowiedź na wyzwanie jeszcze nie nastąpiła.

W *Mechlinie* spaliły się razem 5 młyny, z czego straty szacują na 400,000 zł. pol.

W *Wisbaden* w nowych koszarach, gdy dobosz zabębnił na obiad, razem żołnierze skupili się na schodach, które się zawaliły, przez co kilkunastu żołnierzy postradało życie. Budowniczy został uwięziony.

W *Brunck* w przeciągu 15 minut grad i nagły wylew rzeki z gór, sprawił szkody pół miliona zł. pol.

W wielu miejscach winobrania odbyły się, jak nypomyślniey.

FRANCYA.

Paryż, dnia 25 września.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*.)

Dziś przede mszą Monarcha przyjął odwiedzi-ny Xiecia *Orleanu* i jego małżonki.

Marszałek polny Xiąże *Carignan*, został mianowany przez Xiecia *Angoulense*, wielkim urzędnikiem legii honorowej.

W wyszłym tu kalendarzyku dla duchowień-

stwa francuzkiego na rok 1823 czytamy, iż koszt roczne, budżetem przeznaczone na duchowieństwo, wynoszą 29 520,000 franków (47 milionów 232,000 zł. pol.) Oprócz tego gminy przeznaczyły natenże cel 6,407,727 fran. a rady departamentowe 1,162,018 fran. Tym sposobem roczne uposażenie duchowieństwa wynosi 37,089,745 fr. (59 milionów 343,592 zł. pol.) Darowizny, zapisy i należności, przywiązane do zakładów kościelnych, uczyniły w roku 1823 13,388,554 fr. kapitału. Na 30,415,000 mieszkańców, od czego niekatolików wyłączyć należy, jest we Francyi 38,559 gmin, a w nich 34,393 proboszczów lub wikaryuszów. Ogólna liczba czynnego duchowieństwa wynosi 35,676 księży; biskupi uważają jednak za potrzebę, aby liczbę duchownych do 50,943 powiększyć. W roku 1821 umarło 1403 duchownych, a wyświęcono 1522. W mniejszych i większych seminariach tudzież po kolegiach teologicznych znajduje się 29,379 uczniów.

Badacz przyrodzenia Dober, usiłował dowieść w pamiętnikach akademii paryzkiej, iż w 12-stoletniem drzewie, z rodzaju wiązów, mającem 20 stóp wysokości a 6 cali średnicy, znajdują się zarodki 15 bilionów i 840 milionów ziarn nasiennych.

Dnia 24. Major generalny Hrabia *Guillemot*, donosi marszałkowi *Oudinot*, listem pisany z portu *Santa-Maria* d. 14 b. m. o wzięciu jenerała *Balasteros* przez *Riego*, który użył podstęp, lecz korzyści z niego żadney nie odniósł, bo Xiążę *Reggio* donosi, iż podług uwiadomień nadesłanych mu z głównej kwatery i od rejencyi, *Riego* pobity przez wojsko francuzkie, schwytyany został z 3ma oficerami.

Wiadomości telegraficzne odebrane z portu *Passages* pod d. 21 b. m. zawierają, że się tam znajduje 15 chorych, a między nimi tylko 3 okazujących symptomata niebezpieczne. Spalono już okręt, który przywiózł tę zarazę.

Dnia 25. Xiążę *Hohenlohe*, dowodzący naczelnie 3cim korpusem wojska, przesłał ministrowi wojny raport, datowany w *Burgos* d. 16 września, zawierający wiadomość o zajęciu *Santony* i całą kapitulacyą tej twierdzy. Ta kapitulacya zawarta w *Argonna* d. 11 b. m. podpisana przez gubernatora twierdzy *Rafaela de Hore*, i jenerała *Barona Scheffer*, dowodzącego wojskiem opasującym, a potwierdzoną przez Xięcia *Hohenlohe*, składa się z 19 artykułów; treść ich jest następująca. Osada wyjdzie z zapalonemi lontami i przy odgłosie bębnow. Powieziona będzie morzem do Francyi. Wojsko francuzkie zaimię natychmiast miasto i twierdzę w imieniu Króla Jmci Katolickiego. Oficerowie wszystkich stopni zatrzymają szpady i sprzęty, a żołnierze tornistry. Jeżeli który z nich posiada dobra w Hiszpanii, zapewniona ma ich własność. Działa, zakłady wojenne, broń, zapasy potrzeb różnych, słowem: wszystkie przedmioty znajdujące się w twierdzy, będące własnością rządu, nie przestając do niego należeć, wydane zostaną tegoż dnia wojsku francuzkiemu, również kassy i papiery. Sporządzona będzie wczesniej lista imienna oficerów wyższych i niższych, chcących uznać rejencyą madrycką; ci nie pódą w niewolę wojenną, lecz złożą przysięgę na wierność *Ferdynandowi VII*, zatrzymają stopnie i znaki honorowe, i równie jak żołnierze pozostaną przy swoim żołdzie, jeżeli na to rejencya zezwoli. Wojskowi objęci tą listą udadzą się bez oręża do właściwych stanowisk. Żołnierze, którzy wysłużyli lat 6, mogą dostać uwolnienie od służby, jeżeli w szeregach daley pozostać nie zechcą. Toż samo rozumie się i o milicyi czynney, która powróci do domów. Żadna osoba, znajdującą się w twierdzy, nie dozna prześladowania za zdanie polityczne. Układ ten uznany będzie za nieważny, jeżeli twierdza otrzyma odsiecz przed dniem oznaczonym. Jeñcy hiszpańscy będą natychmiast na wolność wypuszczeni. Xiążę *Hohenlohe* wyznaczy stanowiska oddziałom: wojskowi otrzymają żołd i racye stosowne do swoich stopni.

Wódz naczelny, który się był udał do *Chiclana*, dla obeyrzenia przysposobień do uderzenia na twier-

dzę *Santi Petri*, powrócił d. 14 b. m. do portu *Santa-Maria*, gdzie kończą już straszne baterye, wzniesione w stronie od twierdzy *Malagorda* i wyspy *ś. Ludwika*, dla strzelania z nich do warowni *Pontales*.

Zdaje się, iż w *Kadyxie* nastąpiła zmiana ministrów. Powiadają, że nowy minister spraw zagranicznych wezwał *P. A' Court*, posła angielskiego, pisząc do niego do *Gibraltaru* list, wystawiający opłakany stan *Kadyxu*. *P. A' Court* zawiadomił Xięcia *Angouleme* o nowych propozycjach obłężenć; lecz Xiążę odpowiedział, że już za późno, i że postanowił otrzymać to gwałtem, czego z przykrością dla siebie, nie mógł dobrowolnie otrzymać. Admirał *Duperré* oczekiwany jest między d. 15 a 20 b. m. Zaraz po jego przybyciu rozpocznie się natarcie ogólne.

Dnia 26. Doniesienie telegraficzne odebrane wczora wieczorem, przesłane ministrowi wojny przez Xięcia *Angouleme*, zawiadamia o zdobyciu twierdzy *Santi Petri*.

Rząd madrycki odebrał bezpośrednie wiadomości z *Kadyxu*, dochodzące do d. 14 b. m. Rodzina panująca zostawała do dnia tego w pożądanym stanie zdrowia.

Gazeta madrycka z d. 20 b. m. tak pisze: „Lud madrycki, oczekując z niecierpliwością, aby prawa pomściły się na człowieku, który obalił tron swojego Monarchy i wystawił swoją oyczyznę na wszelkie nieszczęścia bezrządu, głośno się uskarża na to, iż *Riego* pozostaje dotąd w więzieniach w *la Carolina*. Możemy donieść, że tego zdrajcę prowadzą pod mocną strażą do *Madrytu*, i że w chwili, kiedy to piszemy, przybył już pewnie do *Manzanares*.“

Dnia 27. Dzisiejszy dziennik *Rozpraw* zawiera: „Doniesienie telegraficzne zapewnia, że zaznawia choroba, w porcie *Passages* panująca, znacznie grassować ustala. Odłączono starannie chorych od reszty mieszkańców. Wiadomości telegraficzne, które pospolicie nadchodzą w dniach 6ciu z portu *Santa-Maria*, tym razem przybyły w przeciągu dni 5ciu. Ostatnie doniesienia z tego portu są pod d. 20 b. m. o godzinie 7 wieczorem. Skutki ze zdobycia twierdzy *Santi Petri* są niezliczone. Ta twierdza leżąca przy uściu rzeki *Santa-Maria*, broniła przeprawy przez tę rzekę, i niedopuszczała wojskom naszym przystępu z tej strony na wyspę *Leon*. Oprócz tego, pod zasłoną tej twierdzy, *Kadyx* dostawał co raz świeżą żywność, za pomocą małych statków, które się spuszczały rzeką *Santa-Maria*. Teraz nasze szalupy kanonierskie będą mogły wchodzić na tę rzekę, broń pontonów, rzucanych od jej brzegów, i ułatwić wojsku wszelkie sposoby opanowania wyspy *Leon*. Wkrótce będziemy mieli ważne nowiny, i ujrzymy rozwijający się szereg pięknych dział, tak do brze ułożonych przez Xięcia naczelnego wodza. Flota nasza natwięcej się przyłożyła do zdobycia twierdzy *Santi Petri*. Można sprawiedliwie wnosić, że kilka dni będzie dosyć do przeprawy wojska na wyspę *Leon*, co już ułatwiono przez zajęcie rzeczony twierdzy, zdobytej d. 20 b. m. wieczorem. Łatwo sobie wystawić, jaki skutek sprawi w mieście, przerażeniem utratą twierdzy *Trocadero*, dwójaka wiadomość: o poymaniu jenerała *Riego* i wzięciu twierdzy *Santi Petri*. Oczekujemy dalszych wypadków. Xiążę *Angouleme* dowiodł nam, iż nic na oczekiwaniu nie tracimy.

Na pomniku marszałka *Lefebvre*, który zóna jego na cmentarzu *Pere la Chaise* wystawić kazała, jest z jednej strony popiersie nieboszczyka, a z drugiej pod znakami wojskowemi napis: Żołnierze Marszałek, Xiążę Gdański, Par Francyi, *Fleurus*, *Przeyscie Renu*, *Altенkirchen*, *Gdański*, *Montmiral*. Grób ten jest przy grobie marszałka *Masseny*.

(z *Gazety le Conservateur Impartial*.) Co rok dzień trzeci czerwca rodził nowe zamieszania w okolicach cmentarza *Pere la Chaise*. To zgromadzenie się ludu, jest pozorem oddania hołdu pamięci młodego *Lallemanda*, który tak nieszczęśliwie zginął podczas zaburzeń wszczętych

r. 1820, z okoliczności odmiany prawa o wyborach. Dnia 5 czerwca zeszłego kupy ludu, złożone po większej części z pospólstwa, były nierównie zuchwalsze i liczniejsze. Kommissarz policyi kazał wysiść z cementarza i wrota zamknąć; ludzie, uzbrojeni w kije, oparli się temu uporczywie zewnątrz, ciskali do wrot kamienie, kije i stołki żelazne; skończyli na wylamaniu połowy wrot i dostali się przez otwór na cementarz. Zandarmom nakoniec udało się przywrócić spokójność.

Mikołaj Tandar, gremlarz i Emil Monet tancerz przy tearze *de la Gaîté*, aresztowani w wśród wrzawy, dziś rano przed sąd powołani zostali. Oskarżono ich, iż opierali się agentom urzędu; gwałtownie używając kamieni i kijów, co w takim przypadku prawo porównywa z bronią zaczepną.

Słuchano wielu świadków dla stwierdzenia uczynków, przypisanych poymanym, którzy statecznie się zapierają. Jeden z nich utrzymywał, iż tam jedynie przyszedł z ciekawości; drugi zaś, że szedł do grobu krewnego, zmarłego przed 18tu miesiącami.

P. Duglos, jeneralny adwokat, popierał z wielkim zapalem i logiką oskarżenie przeciwko dwóm obwinionym, których bronili, Pan Dumont, Tandar, a Berville, Moneta.

Monet jednogłośnie uznany był za niewinnego. Sąd przysięgłych, oddalając wszystko na stronę, względem Tandara, okoliczność noszenia broni i połączenie przewyższające dwadzieścia osób; uznał go za winnego większością 7 głosów przeciwko 5 o główny występki buntu.

Sąd królewski, przychylając się do większości sądu przysięgłych, Tandarą skazał dla poprawy na rok więzienia i na kosztą processowe.

Monitor pod d. 15 b. m. ogłosił urządzenie królewskie, dotyczące się synagog konsystoryalnych, którego przedniejsze urządzenia są następujące:

W ciągu r. 1823, starsi Izraelici różnych okręgów konsystoryalnych zostaną zupełnie odnowieni. Co dwa lata wyйдzie 5 członków z kolegium starszych. To się odbyć powinno przez losy. Większość starszych będzie miała swój pobyt w gminie, w której ustanowiona jest synagoga konsystoryalna. W głównym miejscu okręgu, gdzie się konsystorz znajduje, mianowanie kantorów i innych posługaczów i agentów, a mianowicie ofiarnika, należy bezpośrednie do konsystorza. Rabin obierani będą przez komisyję mieszczoą, pod prezydencją kommissarza dozorującego. Wybor rabinów ulega potwierdzeniu konsystorza centralnego. Każdy konsystorz zajmuje się łącznie ze starszymi, ułożeniem budżetu, który potem oddany będzie prefektowi departamentu, a ten przesyła go ministrowi spraw wewnętrznych. Na rok 1823 liczba członków, składających konsystorz centralny, ma być podniesiona do 9, jako to: dwaj wielcy rabin i 7 miu członków świeckich. Co lat dwie wychodzi jeden z członków świeckich konsystorza centralnego; ten ostatni nie może nigdy stanowić w mniejszej liczbie nad 5ciu. Żadna uchwała nie może być postanowiona w rzeczach religijnych i obrzędowych, bez zezwolenia dwóch wielkich rabinów. W przypadku śmierci lub złożenia z urzędu jednego z dwóch wielkich rabinów konsystorza centralnego, każdy konsystorz podaje kandydata, wybranego z pomiędzy wielkich rabinów konsystorzów departamentowych; z tych kandydatów trzej mianowani będą przez konsystorz centralny, dla mianowania go przez Króla. Nie będą mogli składać członków przez konsystorz, oyciec, syn, zięć, bracia i szwagrowie. Każdy konsystorz wybiera corocznie swojego prezydenta i vice-prezydenta; którzy zawsze mogą być nanow wybrani. W szkołach początkowych żadna książka nie będzie użyta; bez potwierdzenia konsystorza centralnego, i zezwolenia dwóch wielkich rabinów.

HISZPANIA.

Madryt dnia 18 września.

(z Korrespondenta Warszawskiego.)

Dziennik tutejszy *Regulator* umieścił nastę-

pujący artykuł: „Przez zajęcie *Pampeluny* i *San-tony*, równie jak przez blizkie poddanie się twierdzy *San-Sebastian*, będzie można rozrzucić 20,000 wojska, które dotąd do zamknięcia tych twierdz użyte było. Do oblężenia *Lerydy* nie potrzeba tak znacznej siły; połowa jest dostateczna. Armia katalońska, zostanie zapewne zmocnioną, i będzie mogła zdobyć *Barcelonę* i *Tarragonę*, dwa jedyne miejsca, gdzie jeszcze rewolucya opór czyni. Jeżeli przypuścimy, że się *Kadyx* kilka tygodni bronić będzie, co podług naszego zdania, jest niepodobnem, to cały półwysep wkrótce oswobodzony zostanie od jarzma Korteżow; a tak waleczność wojsk naszych, tego w 6ciu miesiącach dokaże; czego cała potęga *Napoleona*, z pomocą ogromnych wojsk obcych, w przeciągu lat 6ciu dokonać niezdolna. Tymczasem hiszpańsko-królewskie wojsko powiększa się codziennie; bataliony, walczące w szeregach francuzkich, przysyłają wpośród siebie nowych obrońców monarchii, którzy palają żądzą spotkania się z nieprzyjacielem, a Król *Ferdynand*, powróciwszy do *Madrytu*, znajdzie wierne wojsko, któremu będzie mógł zaufać, i które, jak w r. 1820, przysięgi swojej nieżłamię. Jeżeli w tym czasie wojska nasze do Francyi niepowrócą, będzie to środkiem ostrożności, jaki mądrość dla utrzymania pokoju w sąsiedzkim kraju nakazuje; atoli połowa wojska będzie na ten cel dostateczna. Wydatki nasze będą przezto znacznie zmniejszone, a jednak dokonamy przedsięwzięcia, jakim jest ocalenie Króla i królestwa hiszpańskiego, bez uiszczenia żadnego ze smutnych przepowiedzeń przeciwników naszych. Widzimy już dwa narody połączone wzajemnie rzetelną przyjaźnią.“

Dziennik *Restaurador* donosi, że banda pod dowództwem *Empecinado*, licząca 300 ludzi, poważyła się wezwać *Plasencją* do poddania się jej d. 10 b. m. *Empecinado* żądał 60,000 realow (24,000 zł. pol.) kontrybucyi, groząc, iż w przeciwnym razie obróci miasto w perzynę. Dowódca, zamiast odpowiedzieć, wyszedł przeciw niemu, a konstytucyoniści natychmiast uciekli. Jak tylko zaczęto bić we dzwony na gwałt, wieśniacy przybiegli tłumnie, chcąc walczyć pod chorągwią królewską.

Riego, usiłując ocalić się ucieczką z trzema innymi oficerami, po zniszczeniu jego wojska, został złapany przez wieśniaków z *la Carolina*, i do francuzkiego dowódcy zaprowadzony.

Gazeta madrycka *Restaurador*, umieściła przełożenie wojska rojalistowskiego, zostającego pod dowództwem Hrabiego *Karola O'Donnel*, przesłane rejencji, tudzież list tegoż Hrabiego do ministra wojny, a nareszcie wyjątek z odezwy dowódcy rojalistów, *Bessieresa*, do mieszkańców prowincyi *la Mancha*. Jenerałowie i żołnierze oświadczają, iż żadnych innych nowych ustanowień w Hiszpanii uznawać nie będą, prócz tych, któreby prosto od oswobodzonego ich Króla pochodziły.

Dzisiejsza gazeta madrycka zawiera doniesienie nadzwyczajne intendenta w *la Carolina*, przesłane ministrowi wojny w następującej treści: „O godzinie 8mej wieczorem, d. 15 b. m. przeprowadzono do tutejszego miasteczka, niegodnego naczelnika buntu, *Rafaela del Riego*, i zamknięto go w ciśnień więzieniu publicznem. Wzięto z nim razem trzech innych oficerów, których podobnie w więzieniu osadzono. Komendant cywilny wsi *Arquillos*, jedynie ze swoimi wieśniakami, bez żadnego żołnierza, okrył się chwałą z poymania tego dowódcy. Podpisano: *J.J. Caballero*. Gazeta madrycka dodaje, że bohatyrski lud *Madrytu*, cieszy się ze schwytania tego człowieka, niezdolnego do wykonania wielkich przedsięwzięć, którego stronnictwo bezrządu za sztandar sobie obrało. „Lecz, kończy taż gazeta, szanujemy położenie *delinkwenta*, oddanego pod moc prawa, a zwróćmy uwagę naszych czytelników na widoczną pomoc Opatrzności; ona oddała *Riego* w ręce ludu prostego i poczciwego, u którego nieznalazły przystępu odezwy i obietnice tego posłańca kłamstwa i krzywoprzysięstwa.“

Głoszą za rzeczą pewną, że jenerał *Alava* zo-

stał mianowany gubernatorem Kadyzu na miejscu admirała Valdez. Quiroga, znajdując się w tym mieście, lecz nie ma żadnego wpływu. Nałożono ogromną opłatę na kupców kadyxskich, a każdy mężczyzna od 16 do 60 lat, powinien wziąć się do broni.

O wzięciu generała Riego takie mamy szczegóły: Riego, przybywszy do wsi Arquillos z 4ma towarzyszami podróży, z których, jak zapewniają, dwaj są oficerami angielskimi, udał się za należącego do armii Ballasterosa, i wieczerzał w tej wsi, leżącej blisko la Carolina, liczącej około 15 domów, i zamieszkałej przez potomków dawnej osady niemieckiej, którą Karol III sprowadził był, dla zaludnienia okolic Sierra Morena. Jeden z wieśniaków, słysząc, iż towarzysz mianował Riego generałem, poznał go z osoby. W innej wsi, zamieszkałej przez rodowitych hiszpanów, byłby Riego zamordowany; lecz Niemcy przestali na jego uwięzieniu, i dość nieprzyjemnym powitaniu. Wchodząc do la Carolina miano nie małą trudność, zasłonić go od zapalczywości ludu. Będzie przyprowadzony do Madrytu pod strażą wojska francuzkiego i rejencyi wydany. W teyże części roku, przed dwoma laty zbuntowany i zapalony lud, chciał uroczyście zawiesić w ratuszu jego wizerunek na miejscu obrazu Króla, kilku nawet zagorzalszych, tron mu zapewniali, a jego przyjaciela Cesarzem go widzieć chcieli. Teraz dokonano kary śmierci na jego wizerunku, na placu zwanym Mayor. Tutejszy lud bogoboyny, zdziwiony jest poymaniem Riego, który sam się oddał w ręce swoim nieprzyjaciółom. Mieszkańcy uważają w tym wypadku wróżbę blizkiego ukończenia rewolucyi, której ten dowódca był pierwszą sprężyną.

Oprócz powyższych szczegółów, w całości z prywatnego listu wyjętych, następujące jeszcze, z różnych pism czerpane, okazały nam kolej wypadków, które schwytywanie Riego poprzedziły: Istak: Major jenerałny donosi francuzkiemu ministrowi wojny, iż Ballasteros, wiedząc o zbliżeniu się tego generała, wyszedł przeciw niemu. Dało ognia: z obu stron legło kilku żołnierzy. W tém kilka kompanii Riego, rzuciwszy w górę kaszkiety, zbliżyły się do szeregów Ballasterosa. Ten sądził, iż się z nim połączyć chciały, wstrzymał bitwę. Ztąd powstało zamieszanie; Riego korzystając z chwili, otoczył Ballasterosa, i zabrał go w niewolę z całym głównym sztabem, jenerałem Montes i kilku innymi. Jenerał Balenzat, dowodzący w Lucena i Carabney, dowiedziawszy się o tém, pospieszył na pomoc, a za zbliżeniem się jego wojska, Riego cofnął się do Martas. Żaden żołnierz nie przeszedł na jego stronę, owszem dwa szwadrony, opuściwszy go, połączyły się z wojskiem Ballasterosa. Jenerałowie Bonnemains i Foissat-Latour, udali się za nieprzyjacielem. Według pewnych doniesień, Riego, nie miał, jak 2,500 niekarnych żołnierzy, a zbiegostwo i tę liczbę znacznie osłabiło. Wprzód jeszcze uciekając z Malagi do Loja, utracił do 2,000 żołnierzy i 400 oficerów. W wojsku Ballasterosa panuje także zbiegostwo; lecz zbiegi nie przechodzą do Riego, lecz udają się do domów. Korregidor w Baeza donosi pod d. 15 b. m. „Zdrayca Riego, po ucieczce swojej z Malagi, szukał stanowiska, gdzieby mógł odpocząć. Rzucił się ze swoim wojskiem do cytaдели w Jaen. Za zbliżeniem się francuzów, zaczął na nowo uciekać ku la Mancha-Real, gdzie stanął dnia 13 wieczorem, kazał sobie dostawić żywności, a o 3ciej godzinie z rana udał się dalej ku Jodar. Lecz zaledwie tam stanął, nadciąga półkownik francuzki na czele szwadronu strzelców gwardyi królewskiej. Riego ocalił się ucieczką, lecz został postrzelony w pogoni. Koń jego odniósł także ranę. Gdy się

w Ubeda dowiedziano, o ukazaniu się Riego, osada wyprawila natychmiast oddział przeciwko niemu. Wspomniany pułkownik francuzki połączył się z tym oddziałem, i udał się w pogon za uciekającym. Podpisano: Ximenez Granados. Antonio d'Areque, intendent w Arquillas, tak pisze do rejencyi o tym jenerale: „Zdawało się, iż Riego chciał pozostać w Jaen, lecz trzy kule francuzkie wyparowały go z tamtąd, i do dalszej ucieczki przymusiły. Z jednej strony natrafił na ulanów francuzkich, z drugiej na jenerala rojalistów Cisneras, i ci wstrzymali bieg jego. Ostatni wziął w niewolę jednego z adjutantów Riego, mającego przy sobie buławę tego dowódcy, na której znajduje się napis: Konstytucya lub śmierć. Odesłano tę buławę jenerałowi francuzkiemu, dowodzącemu w Grenadzie. Riego, przybywszy do Jaen, nalożył ogromną kontrybucyą na mieszkańców, bez względu, do jakiego stronnictwa należą. Pozabierał srebro kościelne i klasztorne; zabrał 44,000 realów, naydujących się w kassie kościelnej, oraz 10,000 par trzewików, mnóstwo bielizny i znaczny zapas sukna.

TURCYA.

Od granic tureckich dnia 20 września.
(z Korrespondenta Warszawskiego)

Wojsko, które Porta po 5ciomiesięcznych usiłowaniach, z tak wielkim nakładem, pod Laryssą zebrała, i które do Beocyi wkroczyło, mienagrodzone klęski poniosło. Dowódca Odysseusz i Nikitas ścigają niedobitki uciekające do Tessalii.

Seraskier Romelii, zebrawszy wielkie oddziały pod jego władzą zostające, wkroczy na początku czerwca przez równiny Tessalii do Liwadyi. Smutne doświadczenie klęsk poniesionych roku zeszłego przez oba wojska tureckie, tudzież dzielnego odporu, jakiego doznały na różnych miejscach od pojedynczych korpusów greckich, uczyniło pochod tego baszy powolnym i przezornym. Prezydent Mauromichalis wydał ze swojej strony d. 21 czerwca w Trypolizie wymowną odezwę do ochotników peloponezskich, odwołując się do dawniejszej, wydanej do Panhellenionu (całej Grecyi) i zachęcając ich, aby ogólnie powstali i wspierali usiłowania rządu. Wystawia im morderstwa na chrześcianach pod Volos, obraz ujarzmienia i zamienienie w niewolników żon i dzieci i t. d., w końcu objaśnia im plan niewiernych, którzy zehrali w Albanii znaczne siły, aby z niemi przez Akarnanią i Karpenesos do Naupaktos (Lepanto) wkroczyć, kiedy drugie ich wojsko w Liwadyi już się zebrało, a flota 3cie pod Patras na ląd wysadziła; słowem: wskazuje im zbliżające się niebezpieczeństwo; przekłada, iż nie czas dopominać się żołdu, że rząd wziął sobie za obowiązek nie nakładać podatków na naród, i że zwycięztwo naysławniejszym żołdem być powinno.

Mauromichalis podzielił wojska posilkowe pomiędzy różnych dowódców, a sam wraz z Kolokotronim i Xięciem Maurocordatem, sekretarzem rządu, stanął na czele siły zbrojnej. Później pozostał z Maurocordatem w Megarze gdzie się rząd zebrał, a dowództwo naczelne oddał Kolokotroniemu, który z Nikitą udał się na pola plateyckie, jako miejsce zebrania się korpusów. Odysseusz przyłączył się tam do nich ze swoim wojskiem, i wkrótce wyruszyli przeciw nieprzyjacielowi, który, jak sobie przypominamy, od końca czerwca rozłożył się na równinach między miastem Liwadyą a obronnym klasztorem s. Łukasza. Przemagająca siła nieprzyjaciół, dwa razy tyle wynosząca co grecka, przymusiła ich do wstrzymania napadu; częstkowe utarczki i fałszywe uderzenia, znazyły przeciwników, i posłużyły do poznania ich pocięgi i stanowisk.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora.
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radea Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 119.

Wilno dnia 5 Października v. s. 1823 Roku.

Przedaż Domu.

1. Od Litewsko Grodzieńskiego Rządu Gubernialnego ogłasza się, iż na kupienie leżących w mieście Grodnie domu i dalszego zabudowania z placami Jana Makowskiego, oraz wszelkiej jego ruchomości, przeznaczonych na wyprzedaż dla pozyskania należącej od Makowskiego funduszowi edukacyjnemu summy, wzywają się życzący je nabyć, którzy też obowiązani stawić się dla targow na terminy naznaczone, to jest, 20, 24 i 25 następującego października, do Sądu Exdywizorskiego nad majątkiem zmarłego Jana Makowskiego w mieście Grodnie ustanowionego, który ze swojej strony w tym terminie, zgodnie z postanowieniem tutejszego Sądu Głównego 2go Departamentu, nie oczekując już na niestawianie osob do sprawy należących, i nie uważając na przyczyny temu podobne, nieodmiennie, bez żadnego już odkładania, przystąpi do ukończenia poruczonego dzieła. Dnia 17 września 1823 roku.

Expedytor Atanazy Daszkiewicz.

Uwiedomienie.

1. Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż z przyczyny zgubienia pasportu należącego do Atanazego Tadeusza Marcinkiewicza, tatarskiego ułańskiego półku towarzysza, na wolne przeyscie do miejsca swego pobytu w ihumeńskim powiecie, wydanego jemu w pruskim mieście Königsbergu, od Rosyjskiego jeneralnego Konsula 1816 roku 14 (26) oktobra, który potem przez niego zajawiony w ihumeńskim Niższym Ziemskim Sądzie tegoż roku decembra 18, aby więc takowego pasportu nikt niemógł używać, i aby ten, w czym ręku on się okazał był wzięty pod straż, dla postąpienia z nim podług praw, Rząd ten postanowił o tem przez gazetę ogłosić. Dnia 29 septembra 1823 r. Sekretarz F. Arcimowicz.

O zbiegach.

Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż wzięci za nieokazanie na piśmie świadectw aresztanci Jakow Wiljamowicz, Jefim Iwanow, Andrzej Michalski, Iwan Zaycow i Marek Balcewicz, którzy na examinach powiadali: Wiljamowicz rodem z Królestwa Polskiego z miasta Łomży tamiecznym mieszczaninem; Iwanow poddanym woroneżskiej gubernii, bohuczańskiego powiatu, obywatela Jana Krasnowskiego, ze wsi Krasnoy; Michalski rodem z Państwa Austriackiego ze wsi Krousojacz, położony o milę od miasta Lipska, wolnym rolnikiem; Zaycow poddanym smoleńskiej gubernii, krasieńskiego ujazdu, ze wsi Hlinak, obywatela Alexandra Zakrzewskiego i Balcewicz niepamiętający miejsca urodzenia swego, na ośnowie Imiennego Nawwyższego Ukazu 23 februarwi i przedpisania Ministerium spraw wewnętrznych 27 marca terażniejszego roku, uznani za włóczegów i odesłani do Syberyi na posilenie. Przymioty pomienionych włóczegów: Wiljamowicz wzrostu 2 arsz. 5 wiersz., twarzy podługowatej, sucharlawej, nosa miernego, oczu błękitnych, włosów na głowie, wąsach i brodzie ciemnorusych, na prawej nodze ma ranę, od urodzenia lat 25; Iwanow wzrostu 2 arsz. 4½ wiersz., twarzy okragłej, pełnej, nosa miernego, oczu karych, włosów na głowie i brodzie ciemnych, od urodzenia lat 27; Michalski wzrostu 2 arsz. 4½ wiersz., twarzy okragłej ze pstrocizną, pełnej, nosa miernego, o-

czu szarych, włosów na głowie wąsach i brodzie ciemnorusych; od urodzenia lat 24; Zaycow wzrostu 2 arsz. 4 wiersz., twarzy podługowatej suchej, nosa miernego oczu karych, włosów na głowie ciemno a na wąsach i brodzie światlorusych, ma ranę niewielką na prawej nodze niżej kolana, od urodzenia lat 50, i Balcewicz wzrostu 2 arsz. 2 wiersz., twarzy okragłej pełnej czystej, nosa miernego, oczu karych, łysy, włosy ciemnoruse, od urodzenia lat 20; a zatem jeśli pomienieni włóczegi, okażą się do kogo należący, aby ten w proszeniu o ich powrót postąpił podług istoty mocy pomienionego Ukazu. Dnia 29 septembra 1823 roku. Sekretarz F. Arcimowicz

Przedaż towarów skonfiskowanych.

2. Przy Wilenskiej Tamożni, przedawać się będą z publicznego targu, we trzech terminach, a mianowicie: 1szym 2go, 2gim dnia 4go i 3cim ostatecznym dnia 8 nadchodzącego oktobra towary skonfiskowane, a mianowicie: okularów w różnej oprawie 6 tuzinów, igieł żelaznych i stalowych do wyszywania i haftowania różnej wielkości 11,500 sztuk, strun mosiężnych 6 buntów po 8 strun, szydeł stalowych różnej wielkości 2450 sztuk, nitek hollenderskich białych 50 motków, wstążek półjedwabnych 24 sztuczki 480 arszynów, wstążek jedwabnych różnokolorowych 40 sztuk 680 arszynów, korun prostych żydowskich 21 sztuka 240 arszynów, jedna xiążka żydowska, przędzy wełnianej farbowanej 1 motek, taes stary 1, szpilek mosiężnych 9 paczkow 10,800 sztuk, naparstkow mosiężnych 18 tuzinów, guzikow miedzianych 12 tuzinów, tasiemek lnianych wązkich różnych kolorow 126 sztuk 1630 arszynów, galonow złotych w ząbki do żydowskiego odzienia 3 sztuki 33 arszyny, manszestru czarnego 1 sztuka 13 arszynów, podpasek półjedwabnych żydowskich 10 sztuk 30 arszynów, drylichu bawełnianego w pasy kwieciste 1 kawałek 2½ arszyna, kaftanik albo narękawek żydowski kobiecy noszony, moyżeszowych przykazani przy czterech rzemuszkach do modlenia się służących, półjedwabnej materii pstrey kawałek 5½ arszynów i jedno sanie z uprzężą, także sukna czarnego 18½ arszynów i sześć serwet białych lnianych w jednej sztuce.

2. Do ogrodu P. Strumilly, przyszedł nowy transport holenderskich kwiatowych cebulek, jako to: hyacyntow pełnych w różnych kolorach, narcyzow, żonkillow, tacettow, ranunkulów, anemonow, tulipanow w wybornych gatunkach i t. d. które w ogrodzie dostać można za zwyyczajną cenę.

3. Zarządzający oddziałem wewnętrznym komunikacji VII obrębu, korpusu inżynierów Podpółtkownik Proskurakow, objawiając przez niniejszą publikatę o cenach za lesne materiały dla robot po systemie Berezynskiego kanału w roku następnym 1824 wypełnić się przed oznaczonych, a mianowicie: za brus sosnowy długości 24 fut. grubini od 16 do 18 decymow, po 25 r.; długości 19 fut grubini od 16 do 18 decymow po 20 r.; długości 20 fut grubości 16 decim pod 18 r.; za bierwieno so-

snowe, długości 30 fut grubości 7 wierszkow, po 6 r., długości 20 fut grubini 20 decim, po 25 r., długości 15 fut grubini 20 decim, po 20 r.; długości 6 sążni grubini 8 wierszkow po 12 r.; długości 4 sążni grubini 7 wierszkow po 5 r.; długości 4 sążni grubości 5 wierszkow po 4 r., długości 3½ sążni grubini 8 wierszkow po 6 r. 50 kop., długości 3 sążni, grube 8 wierszkow, po 5 r. 25 kop., długi 3 sążni gruby 7 wierszkow, po 3 r. 50 kop., długi 3 sążni gruby 5 wierszkow, po 1 r. 80 kop., za deskę sosnową, szeroką 9 decim, długą 4 sążni, grubą 2½ decim, po 2 r. 10 kop. długą 4 sążni grubą 2 decyma po 1 r. 90 kop., długą 4 sążni grubą 1½ decymow, po 1 r. 50 kop., długą 3 sążni grubą 2½ decymow, po 1 r. 50 kop., długą 3 sążni grubą 2 decyma po 1 r. 50 kop., długą 3 sążni, grubą 1½ decym po 1 r. 10 kop., długą 3 sążni grubą 1 decym po 1 r., za sztukę; przyzywa żądających poniżyć takowe ceny, z prawem i żadney opinii niepodpadającemi kaucjami, jawić się do jego w Lepel Gubernii Witebskiej na targi teraz bieżącego 1823 roku miesiąca oktobra 15, 23 i 26 daty naznaczone gdzie jak ilość materyałów tak i kondycje żądającym przedjawione będą.

Podpółkownik Proskurakow.

Podrząd

3 Od Litewsko-Wileńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, aby życzący wziąć na siebie dostawę dREW dla wojsk kwaterujących w mieście Wilnie na następne trzy lata, zaczynając od 1go stycznia 1824 roku, przybywali z prawnymi i dostatecznymi kaucjami na terminy: dnia 3, 5, i 10 następującego miesiąca grudnia do Wileńskiej Skarbowey Izby, w której objawiono będzie o roczney proporcji dREW i kondycje na ich dostawę. Dnia 25 septembra 1823 roku. Assessor Nowicki.

Sekretarz i kawaler Kleyst.

Bydło szwajcarskie i tyrolskie.

3 Życzący sprowadzić bydło szwajcarskie i tyrolskie raczą udawać się do niżej podpisanego osobiście dla umowienia się, o gatunek i cenę, lub też zgłaszając się o to na piśmie; transport takowego bydła może przyysć około 20 junii przyszłego 1824 roku, a czas na zgłaszanie się zamierzony jest do 1go januaryi tegoż następnego roku; mający polecenie do zawierania umow mieszka w domu XX. Karmelitow Bosych przeciwko placu, gdzie jest Apteka zielona pod N. 45. Fryderyk Markadant.

3 Roku 1823 augusta w skutek Remissy Sądu Ziemskiego Ptu Szaw. w r. 1823 maja 17 d. w sprawie JP. Barbary Wirszyłłowej z WJPP. Maciejem i Marcinem Markiewiczami, dziedzicami dóbr Tawginayć, Kazimierzem i Fabianem Mostowskiemi, Maciejem Domaszewiczem pretensorami nastaley, exdywizyą majątku Tawginayć w Szawel. pcie leżącego, determinującej, Sąd Taxatorsko Exdywizorski dnia 7 aug. idącego roku w komplecie zjechawszy, accessoryjne wyroki ułatwił, komportatę na dzień 3 7bra 1823 roku do Kancellaryi Sądu Ziem. Ptu Szawel. przeznaczył, jeometrow udeterminował, i Sady swoje do dnia 23 8bra tegoż roku odroczył, ażeby w tem terminie osoby interessowane jawiły się trzykrotnie

przez Kuryera Lit. awizować postanawia, niestawiającym ammissyą zapisać przyrzeka.

Sędzia Ziemski Szaw. i Prezyd. Exdywiz. Franciszek Jamontt. Sąd Grodz. Szaw. Prezydent i Exdywizor Maurycy Dowiat. Grodzki Szawelski Pisarz i Exdywizor Franciszek Trzaskowski.

Szpica Zgubiony.

1 Dnia 30 wrzesnia zabłąkał się szpic biały, małeńki, wpół ostrzyżony; ktoby znalazł, raczy oddać do domu WW. Latoszyńskich na ulicy 5to Stefańskiej, gdzie otrzyma nagrodę.

6. Kocz podróżny ze wszelkimi wygodami znajduje się do zbicia za pomierną cenę, ktoby sobie życzył takowy nabyć, raczy się zgłosić do domu Wazgirda na Węgrach pod N. 1171, a tam o cenie onego można się zainformować od murgrabiego Teodora.

Cena produktów na rynkach wileńskich.		Dni Targowe			
		Wrzesień			
		Piątek			
		dnia 28			
Niepołożone liczby znaczą, że tych produktów nie było.		srebre		assygnat.	
		rubie	kop.	rubie	kop.
Beczka litewska mająca garcy litewskich 144.	Zyta suchego - - - -	—	—	—	—
	— surowego - - - -	6	50	26	—
	Pszenicy ozimey - - - -	11	—	44	—
	— — jarey - - - -	—	—	—	—
	Jęczmienia - - - -	6	50	26	—
	Owsa - - - -	3	—	12	—
	Gryki - - - -	4	50	18	—
	Grochu - - - -	—	—	—	—
	Bobu - - - -	—	—	—	—
	Siemienia lnianego - - -	7	20	28	80
	— — konopnego - - -	—	—	—	—
	Krup jęczmiennych - - -	16	5	61	20
	— owsianych - - -	18	13½	72	53½
	— gryczanych - - -	32	25½	129	2½
	Łoju wołowego surowego	2	—	8	—
Pud Rossyjski.	— — — topionego	3	50	14	—
	Miodu przasn. z woskiem	—	—	—	—
	Wosku topionego niebielon.	12	—	48	—
	Swiec woskowych białych	24	—	96	—
	— — — — żółtych	18	—	72	—
	— łojowych przywożnych	3	25	15	—
	— — — — tu robionych	3	50	14	—
	Włókna towarne: lnu	—	—	—	—
	— — — — pieńki	—	—	—	—
	Siana murożnego - - -	—	10	—	40
	— błotnego - - -	—	8	—	32
	Paska masła 6 garcowa	3	50	14	—
	Soli kitchen becz. gar. lit. 48	—	—	—	—
	Piwa krajow. becz. 40 garc.	4	20	16	80
	— dubeltowego - - -	—	—	—	—
Od 25 do 30 wrzesnia	Ptastwa po parze indyków	—	—	—	—
	— — — — kur -	—	40	1	60
	— — — — gęsi -	—	60	2	40
	— — — — kaczek	—	50	1	20
	Chleba razowego funt 1	—	1	—	4
	— — — — pyłowego przedn.	—	4	—	16
	Mięsa funt 1 - - - -	—	2½	—	10
	Wódki garniec 1 - - -	—	80	3	20

Kurs wileński na assygnaty od dnia 28 wrzesnia rubel srebrny 3 rub. 79½ kop., czerwony złoty nowy r. 11 kop. 65, stary r. 11 kop. 50, imperyal r. 36 kop. 80½